

ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของกระบวนการทำงานของนักข่าวสายสิ่งแวดล้อม

นางสาวศุจีรา สุวีรานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-183-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FACTORS INFLUENCING IN DEVELOPMENT OF ENVIRONMENTAL JOURNALIST'S
WORKING PROCESS

MissSucheera Suweeranont

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Graduate School

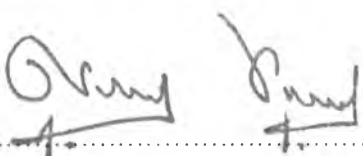
Chulalongkom University

Academic Year 1998

ISBN 974-332-183-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของกระบวนการการทำงานของนักข่าวสาย
สิ่งแวดล้อม
โดย นางสาวศุจีรา สุวีรานนท์
ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ

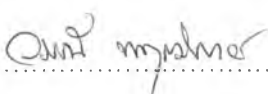
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์วิภา อุดมฉันท)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ)

.....กรรมการ
(นางสาววรรณิ พฤตนิถาร)

ศุจิรา สุวีรานนท์ : ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของกระบวนการทำงานของนักข่าวสายสิ่งแวดล้อม (FACTORS INFLUENCING IN DEVELOPMENT OF ENVIRONMENTAL JOURNALIST'S WORKING PROCESS) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ, 145 หน้า. ISBN 974-332-183-7

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ (1) เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการของกระบวนการทำงานของนักข่าวสายสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ (2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของกระบวนการทำงานของนักข่าวสายสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ (3) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและข้อจำกัดในการทำงานของนักข่าวสายสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนักข่าวสายสิ่งแวดล้อม หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ และรายการเผชิญหน้าสภาวะแวดล้อมในช่วงปีพ.ศ. 2536-2540 จำนวน 11 คน

ผลการวิจัยพบว่าถึงแม้ว่าจะมีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจมากำหนดให้งานข่าวสิ่งแวดล้อมต้องหยุดชะงักตั้งแต่ปีพ.ศ. 2540 เป็นต้นมา แต่ทว่า ในระยะเวลา 5 ปีก่อนหน้านั้น งานข่าวสิ่งแวดล้อมได้พัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นกล่าวคือได้พัฒนากระบวนการทำงานและเนื้อหาของงานข่าวสิ่งแวดล้อมไปในทิศทางที่เน้นการสืบค้นข้อมูลแบบเจาะลึก การนำเสนอประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาในลักษณะที่เป็นแนวคิดด้านสิ่งแวดล้อมแบบใหม่

ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของกระบวนการทำงานของนักข่าวสายสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัจจัยระดับบุคคล คือ ตัวนักข่าวซึ่งเรียนรู้และพัฒนางานข่าวสิ่งแวดล้อมจากประสบการณ์การทำงาน ปัจจัยระดับองค์กร ได้แก่ โครงสร้างการบังคับบัญชาในองค์กร ปัจจัยภายนอกองค์กร เช่น แหล่งข่าว ผู้อุปถัมภ์รายการ และองค์กรวิชาชีพ

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิติต ศุจิรา สุวีรานนท์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C850666 : MAJOR MASS COMMUNICATION
KEY WORD:

ENVIRONMENTAL NEWS

SUCHEERA SUWEERANONT : FACTORS INFLUENCING IN DEVELOPMENT OF ENVIRONMENTAL JOURNALIST'S WORKING PROCESS. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. KANJANA KAEWTHAPE, Ph.D. 145 pp. ISBN 974-332-183-7

There are three important objectives in this research; namely, (1.) to study the development of the working process of environmental journalist in newspaper and television; (2.) to study the factor which effect the development of the working process of environmental journalist in newspaper and television; (3.) to study the problems and the restrictions in the working process of environmental journalist in newspaper and television.

This research applied the depth-interview method to interview "Krungthep Thurakij" (Bangkok Business)'s environmental journalists and "Pachemna Saphawawadlom" (Face the Environment) television programme reporters who did their job during 1993-1997, including 11 informants.

For the result of this research, the research found that even though economic recession in 1997stagnated the working process of environmental journalist, their working process had improved gradually for the last 5 years. Environmental journalists had applied the investigative method to present the important issues of environmental problem systematically presented the new ideas to solve environmental problems.

There are three factors which effected to the development of working process of environmental journalists; namely, (1.) the individual factors which is the journalists' learning process and experience; (2.) the organization factors which is the hierarchy of command in organization; (3.) the external factors of organization which are news resources, sponsors and environmental journalist club.

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน.....
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน.....
ปีการศึกษา 2541.....

ลายมือชื่อนิสิต คณกร ลอพง.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา กช.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

"เวลาเห็นกระดาษแผ่นหนึ่ง... ให้นึกถึงต้นไม้ที่เอามาทำกระดาษ
นึกถึงพระอาทิตย์ นึกถึงฝน นึกถึงคนตัดต้นไม้ นึกถึงคุณ นึกถึงฉัน เราสัมพันธ์กันหมด"

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่าน ทุกชีวิต ทุกสิ่งบนผืนแผ่นดินที่หล่อหลอม ส่งเสริมและสนับสนุน

ให้ผู้วิจัยทำงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนแล้วเสร็จ

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ

คุณครูที่มีความเชื่อมั่นให้ลูกศิษย์คนนี้เสมอมา

กราบขอบพระคุณคุณครูในความกรุณาการันตีวิทยานิพนธ์ที่มีข้อบกพร่องมากมายฉบับนี้

ขอบพระคุณจากใจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหำนำการวิจัย.....	10
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	10
ขอบเขตการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์.....	11
ประโยชน์ในการวิจัย.....	12
2. แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
สื่อมวลชนกับสิ่งแวดล้อม.....	13
ข่าวสิ่งแวดล้อม.....	15
ตัวอย่างการศึกษำวิจัยเรื่องสื่อมวลชนกับการเสนอข่าวสิ่งแวดล้อม.....	19
พัฒนาการของความรู้เรื่องนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมในสังคมไทย.....	21
การวิเคราะห์องค์กรผู้ผลิตสื่อมวลชน.....	24
กระบวนการทำงานข่าว.....	27
การวิเคราะห์องค์กรผู้ผลิตสื่อด้วยทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง.....	29
3. ระเบียบวิธีการวิจัย.....	32
แหล่งข้อมูล.....	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33

การจำแนกข้อมูล.....	38
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
การนำเสนอข้อมูล.....	42
4. พัฒนาการของกระบวนการทำงานของนักข่าวสายสิ่งแวดล้อม.....	43
ประวัติของสื่อสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย.....	43
พัฒนาการของกระบวนการทำงานข่าวสิ่งแวดล้อมของสายข่าวสิ่งแวดล้อม	
หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ.....	45
พัฒนาการของกระบวนการทำงานข่าวสิ่งแวดล้อมของรายการ	
เผชิญหน้าสภาวะแวดล้อม.....	56
สรุปพัฒนาการของงานข่าวสิ่งแวดล้อม.....	65
5. ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของกระบวนการทำงานของนักข่าวสาย	
สิ่งแวดล้อม.....	68
นักข่าวสายสิ่งแวดล้อม.....	69
ปัจจัยภายในองค์กร.....	78
ปัจจัยภายนอกองค์กร.....	81
6. สรุปและอภิปรายผล.....	89
รายการอ้างอิง.....	96
ภาคผนวก.....	100
ตัวอย่างหน้าข่าวสิ่งแวดล้อม-คุณภาพชีวิต หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ.....	101
ข้อกำหนดการว่าจ้างรายการสารคดีสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ชุด	
เผชิญหน้าสภาวะแวดล้อม.....	112
รายชื่อสารคดีหลักในรายการเผชิญหน้าสภาวะแวดล้อม พ.ศ.2536-2541.....	117
บทโทรทัศน์รายการเผชิญหน้าสภาวะแวดล้อม.....	131
ความเป็นมาของชมรมนักข่าวสิ่งแวดล้อม.....	142
ประวัติผู้วิจัย.....	145

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงประเภทหัวเรื่องของข่าวที่นำเสนอในหน้าสิ่งแวดล้อม หนังสือพิมพ์ กรุงเทพธุรกิจ ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2536 – ธันวาคม พ.ศ. 2540.....	55
ตารางที่ 4.2 แสดงประเภทหัวเรื่องของข่าวที่นำเสนอในรายการเผชิญหน้าสภาวะ แวดล้อมระหว่างปี พ.ศ. 2536-2540	64
ตารางที่ 5.1 แสดงภูมิหลังและประวัติการทำงานของนักข่าวสายสิ่งแวดล้อม.....	70

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 ภาพแสดงระดับการวิเคราะห์เรื่องการสื่อสาร.....	26
ภาพที่ 4.1 หน้าสิ่งแวดล้อม-คุณภาพชีวิต หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ.....	46
ภาพที่ 4.2 โครงสร้างการแบ่งสายงานและความรับผิดชอบในกองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ.....	48
ภาพที่ 4.3 โครงสร้างการบังคับบัญชาในองค์กร หน้าสิ่งแวดล้อม-คุณภาพชีวิต	49
ภาพที่ 4.4 แผนภาพแสดงกระบวนการทำงานของโต๊ะข่าวสิ่งแวดล้อม กรุงเทพธุรกิจ...	51
ภาพที่ 4.5 แผนผังที่นึ่งผู้ร่วมรายการเผชิญหน้าสภาวะแวดล้อม.....	58
ภาพที่ 4.6 แผนภาพแสดงกระบวนการทำงานของรายการเผชิญหน้าสภาวะแวดล้อม....	60
ภาพที่ 5.1 ภาพแสดงระดับการวิเคราะห์เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการทำงาน ของนักข่าวสายสิ่งแวดล้อม.....	68